

УДК 336.279=111

DOI: 10.30857/2413-0117.2019.5.11

Iryna M. Miahkykh, Mariana S. Shkoda
Kyiv National University of Technologies and Design, Ukraine
Andrii O. Radchenko
National Aviation University, Kyiv, Ukraine

FACTORS ENSURING ENTERPRISE FINANCIAL STABILITY IN TIMES OF CRISIS

The insufficiency or lack of available diagnostic instruments to predict the probability of a company bankruptcy is associated with the absence of practices to capture downturn trends in financial and business performances which translates into a dangerous process of latent transition from the company temporary local inability into the total failure to meet its obligations, that is, to a loss of financial stability. The fundamental premises of this study is to identify the factors that ensure financial stability of an enterprise. To attain the research objectives, the method of statistical analysis and logical generalization has been employed to consider a pull of enterprises that are losing their solvency and are on the verge of bankruptcy; a substrate approach was implemented to justify and group a range of internal and external factors affecting the enterprise financial stability. This article argues that a critical indicator in evaluation of a company performance is assessing its financial position which affects its competitiveness, and guarantees to all parties and business participants (both the enterprise and partners) that the realization of common economic interests will be effective. The company financial and economic position when its solvency remains constant over time together with an optimal ratio of equity to debt capital is a certain indicator of a company financial stability. Most analytical studies on enterprise financial stability view the amount, allocation and use of working capital as the most significant indicators, their accounting provides further opportunities to evaluate financial stability and financial position of an enterprise, as well as to identify potential problems and concerns that will lay the basis for choosing a relevant crisis management strategy aimed at designing and implementing effective pathways to respond to crisis. Undoubtedly, it is advisable to obtain an aggregated index that takes into account all the enterprise activities. Such index should include the following indicators: working capital availability; return on capital; independence on external financing. Thus, the essential factors in enhancing the enterprise financial management in a market environment are continuous planned analysis and timely diagnosis of changes and trends in the enterprise external and internal environment, as well as timely and maximum effective response to such changes to ensure financial stability and solvency of the enterprise. In the current business realia, characterized by a high level of economic uncertainty, achieving strategic financial goals and ensuring long-term financial stability of an enterprise is impossible without building an effective strategic financial management framework, the integral elements of which are the mechanisms and systems of risk management to prevent a drop in financial stability and mitigate shocks from external and internal environment negative effects on enterprise activity, as well as creating favourable environment for efficient decision making and planned actions to promote enterprise development.

Keywords: *financial stability; bankruptcy; crisis; finances; impact factors.*

Ірина М. Мягких, Мар'яна С. Шкода
Київський національний університет технологій та дизайну, Україна
Андрій О. Радченко
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
**ФАКТОРИ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА
В УМОВАХ КРИЗИ**

Недостатність або повна відсутність на підприємстві доступних засобів діагностики ймовірності банкрутства унеможливорює фіксацію негативних результатів

фінансово-господарської діяльності, що робить прихованим процес переходу від тимчасових локальних проблем до стабільної загальної неспроможності підприємства виконувати свої зобов'язання, тобто до втрати фінансової стійкості. Фундаментальною основою цього дослідження є визначення факторів, що забезпечують фінансову стійкість сучасного підприємства. Для вирішення поставлених завдань використовувались такі методи дослідження: метод статистичного аналізу та логічного узагальнення – для розгляду кількості підприємств, що втрачають платоспроможність та опиняються на межі банкрутства; субстратний підхід – для обґрунтування та систематизації внутрішніх та зовнішніх чинників, що впливають на фінансову стабільність підприємства. У статті доведено, що найвагомішою характеристикою оцінки діяльності підприємства є його фінансовий стан, який впливає на його конкурентоспроможність, а також гарантує сторонам ділових відносин (як підприємству, так і партнерам), що реалізація спільних економічних інтересів буде максимально ефективною. Фінансово-економічний стан підприємства, коли платоспроможність постійна в часі, а співвідношення власного і запозиченого капіталу є оптимальним для забезпечення його діяльності, і є визначеним станом фінансової стійкості. В аналітичних дослідженнях фінансової стійкості підприємства обсяг, розміщення й використання оборотних коштів є найбільш важливими показниками, врахування яких дає можливість проаналізувати фінансову стійкість і фінансовий стан підприємства, а також визначити причини можливих наявних проблем, що в подальшому стане базою для вибору антикризової стратегії, спрямованої на розробку й організацію ефективного виходу підприємства з кризового стану. Беззаперечно, доцільним є отримання комплексного показника, що враховує всі аспекти діяльності підприємства. Цей показник має охопити такі характеристики, як: наявність власного оборотного капіталу; доходність капіталу; незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Отже, обов'язковими умовами вдосконалення управління фінансами підприємств у ринкових умовах господарювання є постійний аналіз і своєчасна діагностика змін, що відбуваються у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства, а також своєчасне та максимально ефективно реагування на такі зміни для забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. У сучасних економічних реаліях, що характеризуються високим рівнем невизначеності, досягнення стратегічних фінансових цілей та забезпечення довгострокової фінансової стійкості підприємства неможливі без створення ефективної системи стратегічного фінансового менеджменту, невід'ємними елементами якої є механізми та системи управління ризиками зниження фінансової стійкості, мінімізації небажаного впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на діяльність підприємства, створення умов для прийняття ефективних управлінських рішень та запланованих дій, спрямованих на подальший розвиток підприємства.

Ключові слова: фінансова стійкість; банкрутство; криза; фінанси; фактори впливу.

Ирина Н. Мягких, Марьяна С. Шкода

Киевский национальный университет технологий и дизайна, Украина

Андрей А. Радченко

Национальный авиационный университет, г. Киев, Украина

ФАКТОРЫ, ОБЕСПЕЧИВАЮЩИЕ ФИНАНСОВУЮ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ КРИЗИСА

Недостаточность или полное отсутствие на предприятии доступных средств диагностики вероятности банкротства препятствует фиксации негативных результатов финансово-хозяйственной деятельности, что делает скрытым процесс перехода от временных локальных проблем к стабильной общей невозможности предприятия выполнять

свои обязательства, то есть к потере финансовой устойчивости. Фундаментальной основой данного исследования является определение факторов, обеспечивающих финансовую устойчивость современного предприятия. Для решения поставленных задач использовались следующие методы исследования: метод статистического анализа и логического обобщения – для рассмотрения количества предприятий, которые теряют платёжеспособность и оказываются на грани банкротства; субстратный подход – для обоснования и систематизации внутренних и внешних факторов, влияющих на финансовую устойчивость предприятия. В этой статье доказано, что весомой характеристикой оценки деятельности предприятия является его финансовое состояние, которое влияет на его конкурентоспособность, а также гарантирует сторонам деловых отношений (как предприятию, так и партнёрам), что реализация совместных экономических интересов будет максимально эффективной. Финансово-экономическое состояние предприятия, когда его платёжеспособность постоянна во времени, а соотношение собственного и заёмного капитала является оптимальным для обеспечения его деятельности и является определённым состоянием финансовой устойчивости. В аналитических исследованиях финансовой устойчивости предприятия объем, размещение и использование оборотных средств являются наиболее важными показателями, учёт которых даёт возможность проанализировать финансовую устойчивость и финансовое состояние предприятия, определить возможные причины существующих проблем, что в дальнейшем станет базой для выбора антикризисной стратегии, направленной на разработку и организацию эффективного выхода предприятия из кризисного состояния. Безусловно, целесообразным является получение комплексного показателя, учитывающего все аспекты деятельности предприятия. Такой показатель должен охватывать такие характеристики, как: наличие собственного оборотного капитала; доходность капитала; независимость от внешних источников финансирования. Итак, обязательными условиями усовершенствования управления финансами предприятий в рыночных условиях хозяйствования является постоянный анализ и своевременная диагностика изменений, происходящих во внешней и внутренней среде предприятия, а также своевременное и максимально эффективное реагирование на такие изменения для обеспечения финансовой устойчивости и платёжеспособности предприятия. В современных экономических реалиях, характеризующихся высоким уровнем неопределённости, достижение стратегических финансовых целей и обеспечение долгосрочной финансовой устойчивости предприятия невозможны без создания эффективной системы стратегического финансового менеджмента, неотъемлемыми элементами которой являются механизмы и системы управления рисками снижения финансовой устойчивости, минимизации отрицательного влияния внешней и внутренней среды на деятельность предприятия, создание условий для принятия эффективных управленческих решений и запланированных действий, направленных на дальнейшее развитие предприятия.

Ключевые слова: финансовая устойчивость; банкротство; кризис; финансы; факторы влияния.

Formulation of the problem. The basis of the economy, which reflects the success of the state's economic policy, is the financial stability (independence and solvency) of individual enterprises of various sectors of the economy and forms of ownership.

The insufficiency or complete absence at the enterprise of available means of diagnosing the probability of bankruptcy precludes the fixation of negative results of financial and economic activity, which makes the process of transition from temporary local to stable general inability to fulfill its obligations hidden, that is, to loss of financial stability.

Analysis of recent research and publications. Specific definition of this dynamic, complex concept worked domestic and foreign scientists: A.V. Grachev [10], S.S. Grinkevich [11], G.O. Kramarenko [4], Yu.S. Tsal-Fulko, Yu.A. Simekh [6], O.Ya. Basilinskaya [1], G.O. Partin [5], O.V. Posilkin [5], A.D. Sheremet [9], V.V. Kovalenko, O.V. Pavlovskaya, T.O. Frolova, A.I. Kovalev, L.A. Kostirko [12] and others. The authors' definition of the concept of financial stability of the enterprise are given in Table 1.

Table 1

The authors determine the concept of financial stability of an enterprise

№	Authors of the study	Definition by the author of the concept of financial stability of an enterprise
1	O.V. Posylkina	this is the financial condition of the FI, which is ensured by a high proportion of equity in the total amount of financial resources [3].
2	Yu.S. Tzal-Tzalko	this condition of the assets of the enterprise, guaranteeing him sufficient solvency [8].
3	Y.A. Simekh	these are the potential opportunities of the enterprise to return to a state of equilibrium in which the enterprise has a positive dynamics of functioning or does not go beyond the established boundaries [6].
4	G.O. Kramarenko	this is the economic condition of the enterprise, in which solvency maintains a tendency to stability, and the ratio of own and borrowed capital is in the range that ensures solvency [2].
5	A.D. Sheremet	financial stability depends on the results of the operating and financial and investment activities of the enterprise, and a stable financial condition, in turn, has a positive impact on the activities of the organization [9].

Separation of previously unresolved parts of a common problem. Unanimously recognizing the role of financial stability as an integral component of the financial condition of a successfully operating enterprise, scientists gravitate to its individual definitions, from which various indicators follow, so we need to pay more attention to factors that ensure the financial stability of an enterprise in crisis conditions.

The purpose of the article is to determine the factors that ensure the financial stability of the present enterprise.

Statement of the main material. Now, against the backdrop of a deep domestic crisis, launched systemic financial and economic problems, they have not been resolved for years, the extremely unstable political situation, the imperfection of the legal and tax laws, the number of enterprises is growing every year, they lose their solvency, are on the verge of bankruptcy, or even cross this border. This is confirmed by the analysis of indicators provided by the State Statistics Service of Ukraine (Table 2).

So, for example, from 586 in 2012 to 383 in 2018, the number of large enterprises in Ukraine has decreased and, in addition, the proportion of profitable ones has been decreasing in recent years among functioning enterprises. In 2019, the number of enterprises that are profitable is 69.7%, unprofitable – 30.3% of the total number of enterprises in 2019. That is, the real loss of business (not falsified and not caused by an attempt to slide to the threshold of profitability in order to minimize taxes and save on budget payments) is a fact of loss of financial stability and a harbinger of a high probability of bankruptcy, the risk factors of which are external and internal impact groups.

Table 2

**The number of enterprises that lose solvency and are on the verge
 of bankruptcy for 2012–2018**

Years	Number of enterprises, units				
	Large	Medium	Small	Profitable (% of the total)	Unprofitable (% of total)
2018	383	14 832	291 154	73,0	27,0
2017	423	15 203	327 814	73,3	26,7
2016	497	15 906	324 598	65,5	34,5
2015	659	18 859	373 809	65,0	35,0
2014	698	20 189	344 048	63,0	37,0
2013	659	20 753	354 283	63,5	36,5
2012	586	20 983	357 241	57,3	42,7

Source: developed by the author based on [13].

External factors are objective and inevitable:

- global economic crisis;
- political instability of society;
- a change in the foreign economic orientation of the state and the groundlessness of the economic policy of the government;
- deterioration of the socio-economic situation;
- imperfection of the legislative system;
- the presence of persistent crisis phenomena in investment policy;
- force majeure circumstances (natural disasters with severe economic consequences).

The internal subjective factors of influence on the financial stability of the enterprise should be determined, neutralized or their negative impact is minimized:

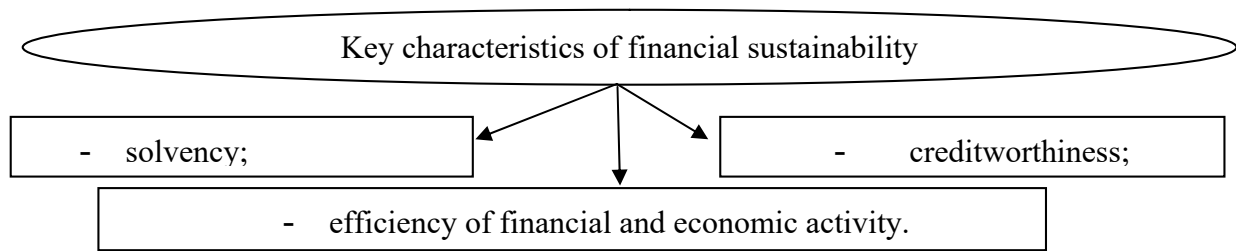
- timely and adequate should be a reaction to changes in the market environment;
- deficiencies in the economic policy of the enterprise identified and eliminated;
- the system of strategic planning and development of the enterprise has improved;
- the use of enterprise management tools should be flexible and effective;
- it is necessary to increase the technical and technological level of production (services);
- maintain the organization of labor at the proper modern level;
- minimize the level of all types of debts;
- coordinate the choice of investment projects and sources of financing;

A significant characteristic of evaluating the activity of an enterprise is its financial condition, affects its competitiveness, and guarantees to the parties of business relations (both the enterprise and partners) that the realization of bilateral economic interests will be most effective.

The financial and economic state of the company, when solvency is constant over time, and the ratio of equity to credit is provided and is a certain state of financial stability.

The theory of analysis of finance, entrepreneurship and enterprise economy, the term "stable financial position" is fundamentally recognized as a characteristic with its inherent not only quantitative, but also qualitative financial indicators, on the basis of which the principles of developing methods for evaluating the profitability, business level of an enterprise and its financial development indicators are formulated.

Positive indicators of "financial stability" (by the way, a rather roomy concept in which "plateau" and "creditworthiness", as well as a comprehensive assessment of the state of the company are its components) are the basis for stable functioning and development of potential (Figure 1).

Source: Developed by [9, 12, 14].

Figure 1. *Key characteristics of financial stability of the enterprise*

Now, in a market economy, the priority is the task of managing financial stability and this is the main task of financial management. The financial stability of domestic business entities is directly dependent on the global competitiveness of manufactured goods and provided services, which is usually not high enough, it is in Ukraine that the production rate prevails over the pace of implementation.

A fall in investment in commodity savings provokes a reduction in sales and, consequently, leads to a decline in company incomes, the level of profit decreases significantly, the liquidity of enterprises falls, and there is a threat of mass bankruptcy.

The way out of the situation should be sought in the intensification of innovation, the search and implementation of new and latest technologies and changes in the organization of production.

Of course, it is possible to influence financial stability exclusively through the management of internal (subjective) factors:

- optimization of the ratio of fixed / variable costs;
- change in the direction or expansion of activities and the range of finished products;
- effective management of assets not subject to circulation;
- structuring of capital;
- the variability of the choice of tactical and strategic decisions in the management of the achieved result;
- finding, self-development and launch of other, more technologically advanced models, will lead to increased competitiveness of products;

The solution of these factors is a priority, despite their full or partial dependence on the enterprise. When working on external and internal factors, the level of the measure of influence, the degree of use and control should be taken into account. Management team and marketers at different levels of management need to have a clear understanding of the extent of the influence of factors and forms of control.

The financial potential of the enterprise (on which financial stability is directly dependent) is a combination of resource indicators of various origins (own, credited and attracted) that can be used to finance current expenses or work for the future and the rationality of their use.

For banks, business partners, and control authorities, the availability of information on the degree of financial stability of an enterprise is the basis for determining its prospective opportunities, providing an appropriate level of financial independence, and making generalized forecasting of the future financial condition.

The requirement of market relations is the possession of background information on the financial condition of the enterprise itself, its partners and competitors.

Creditworthiness, as one of the components of financial stability, is the ability to timely and fully repay loans granted, the ability to situationally accumulate finances from various sources and

on favorable (acceptable) terms, as well as characterizing the current financial condition of the enterprise and determining the vector of forecasted changes (prospects).

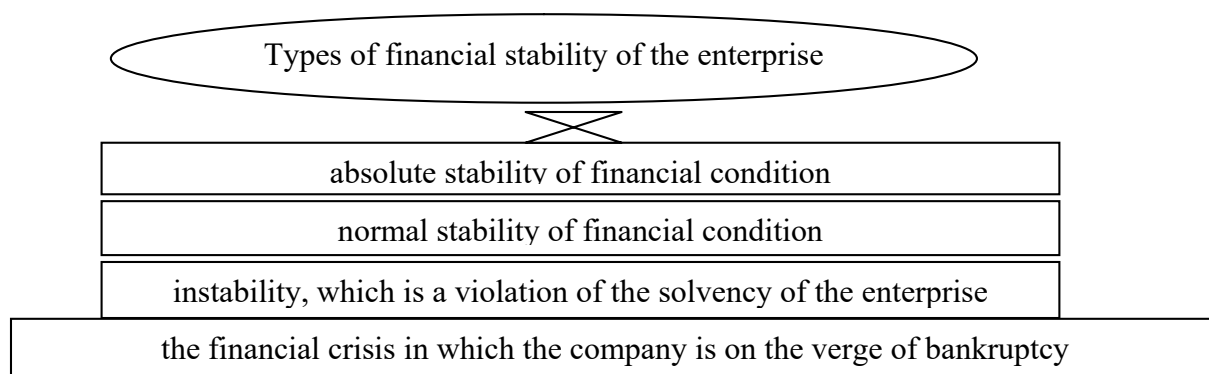
With a steady trend towards a drop in profitability, a deficit of funds, a decrease in solvency and liquidity, a full assessment of the financial stability of the enterprise is necessary, the primary issue of which is the ratio of the growth rate of turnover (sales volume) to the growth of total assets. An increase in the turnover of such assets is proportionally dependent on a stable growth rate.

In analytical studies of the financial stability of the enterprise, the volume, placement and use of working capital are the most significant indicators, accounting for which makes it possible to analyze the financial stability and financial condition of the enterprise, to determine the causes of problems. What in the future will become the basis for choosing a crisis management strategy aimed at developing and organizing an effective way out of a crisis?

Of course, it is advisable to obtain a comprehensive indicator that considers all the activities of the enterprise. In this indicator, such characteristics as: presence of own working capital should be combined; profitability; independence from external sources of financing.

The selection and justification of the criteria for evaluating the obtained actual indicators is ambiguous. There is a variability of the selected criteria (standard, standard and dynamics). A combined approach is considered effective, which is formed and determined under the influence of the dynamics and normative values of financial ratios selected for rapid assessment of the financial condition of an enterprise. There are four types of financial stability of an enterprise (Figure 2):

- absolute – when own working capital is enough to ensure reserves and costs;
- normal – in the case when the supply of reserves and costs is covered by its own working capital and at the expense of long-term loans;
- instability – shaky solvency – not only own working capital, but also long-term loans, to which short-term loans and borrowings are added, are not enough to ensure reserves and costs.
- crisis financial condition – the limit of bankruptcy, since cash, short-term securities and receivables of the enterprise do not cover its payables and past due loans.

Source: Developed by [9, 12, 14].

Figure 2. *Types of financial stability of the enterprise*

When developing a long-term perspective of the financial stability of the enterprise, within the acceptable risk level, the mandatory management principle is the financial security and stability of the enterprise.

Conclusions and offers. So, the prerequisites for improving the financial management of enterprises in a market economy are constant analysis and timely diagnosis of changes in the external and internal environment of the enterprise, as well as timely and maximum effective response to such changes to ensure financial stability and solvency of the enterprise.

The current business environment, characterized by a high level of economic uncertainty, achieving strategic financial goals and ensuring long-term financial stability of the enterprise is impossible without creating an effective strategic financial management system, an integral element of which is the mechanisms and systems of risk management to reduce financial stability and minimize the negative impact of external and internal environment on enterprise activity, creation of conditions for efficient on decisions of management decisions and planned actions of enterprise development.

References

Література

1. Burda, A.I. (2009). Metodichni pidkhody do otsiniuvannya vplyvu skladnykiv triady potentsialu na stalyi rozvytok pidpryemstva [Methodical approaches to assessing the impact of the components of the triad of potential on the sustainable development of the enterprise]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy* [Scientific Bulletin of NLTU Ukraine], Vol. 19.12, P. 141–153 [in Ukrainian].
1. Бурда А. І. Методичні підходи до оцінювання впливу складників тріади потенціалу на сталий розвиток підприємства / А. І. Бурда // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.12. – С. 141–153.
2. Kramarenko, H.O. (2007). Finansovyi analiz i planuvannya: navch. posib. [Financial Analysis and Planning: A Tutorial]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury. 90 p. [in Ukrainian].
2. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз і планування: навч. посіб. / Г. О. Крамаренко. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 90 с.
3. Posylkina, O.V. (2002). Finansovyi analiz i diahnostyka diialnosti khimiko-farma-evtychnykh pidpryemstv [Financial analysis and diagnostics of activity of chemical-pharma-eutical enterprises]. Kharkiv: Vyd-vo NFAU. 50 p. [in Ukrainian].
3. Посилкіна О. В. Фінансовий аналіз і діагностика діяльності хіміко-фармацевтичних підприємств. – Х.: Вид-во НФАУ, 2002. – 50 с.
4. Pavlovska, O.V., Prytuliak, N.M., Nevmerzhytska, N.Yu. (2002). Finansovyi analiz: navch.-metod. posib. dlia samost. vyvch. dysts. [Financial analysis: a study guide for independent study of disciplines]. Kyiv: KNEU. 388 p. [in Ukrainian].
4. Павловська О. В. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. – К.: КНЕУ, 2002. – 388 с.
5. Partyn, H.O. (2010). Osoblyvosti vplyvu osnovnykh chynnykiv na finansovu stiikest pidpryemstva v umovakh finansovo-ekonomichnoi kryzy [Features of the influence of the main factors on the financial stability of the enterprise in the conditions of financial and economic crisis]. *Zbirnyk naukovo-tekhnichnykh prats Natsionalnoho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy* [Collection of scientific and technical works of the National Forestry University of Ukraine], No. 10, P. 276–279 [in Ukrainian].
5. Партин Г. О. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи / Г. О. Партин // Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. – 2010. – № 10. – С. 276–279.
6. Simekh, Yu.A. (2007). Vyznachennia poniattia konkurentostiikist pidpryemstva [Definition of the concept of enterprise competitiveness]. *Visnyk Mizhnarodnoho slovianskoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky* [Bulletin of the International Slavic University. Series: Economic Sciences], Vol. X, Is. 1, P. 12–16 [in Ukrainian].
6. Сімех Ю. А. Визначення поняття конкурентостійкості підприємства / Ю. А. Сімех // Вісник Міжнародного слов'янського університету. Серія: Економічні науки. – 2007. – Т. X. – № 1. – С. 12–16.
7. Usatiuk, K.K. (2011). Finansova stiikest pidpryemstva [Financial stability of the enterprise].
7. Усатюк К. К. Фінансова стійкість підприємства / К. К. Усатюк // Науковий

- Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy [Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine], P. 196–200 [in Ukrainian].
8. Tsal-Tsalko, Yu.S. (2008). *Finansovyi analiz: pidruchnyk* [Financial analysis: a textbook]. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury. 566 p. [in Ukrainian].
9. Sheremet, A.D., Negashev, E.V. (2016). *Metodika finansovogo analiza deiatelnosti kommercheskikh organizatsii* [Methods of financial analysis of the activities of commercial organizations]. 2nd ed., rev. and add. Moscow: INFRA-M. 208 p. [in Russian].
10. Grachev, A.V. (2006). *Finansovaia ustoichivost predpriiatia: analiz, otsenka i upravlenie v rynochnoi ekonomike: nauchnoe izdanie* [Financial stability of the enterprise: analysis, evaluation and management in a market economy: scientific publication]. Moscow: Delo i Servis. 544 p. [in Russian].
11. Hrynkevych, S.S. (2008). *Ekonomichni osnovy stratehichnoho upravlinnia finansovoіu stiikistiu pidpriemstva v umovakh rynkovykh peretvoren* [Economic bases of strategic management of financial stability of the enterprise in the conditions of market transformations]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy* [Scientific Bulletin of NLTU Ukraine], Vol. 18.5, P. 110–114 [in Ukrainian].
12. Kostyrko, L.A. (2008). *Diahnostyka finansovo-ekonomichnoi stiikosti pidpriemstva: monohrafiia* [Diagnosis of financial and economic sustainability of the enterprise: monograph]. 2nd ed., rev. and supp. Kharkiv: Faktor. 336 p. [in Ukrainian].
13. *Diiialnist pidpriemstv* [Activity of enterprises]. State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html [in Ukrainian].
14. Arefieva, O.V., Miahkykh, I.M., Shkoda, M.S. (2019). *Diagnostics of external environment effects upon enterprise competitive positions in the context of its economic security*. *Bulletin of the Kyiv National University of Technologies and Design. Series: Economic sciences*, No. 3, P. 8–17. DOI: 10.30857/2413-0117.2019.3.1.
15. Goncharenko, I. (2017). *Development of competitive personnel for small and medium enterprises*. *Management*, Is. 26, P. 42–53. DOI:10.30857/2415-3206.2017.2.4.
- вісник НЛТУ України. – 2011. – С. 196–200.
8. Цал-Цалко Ю. С. *Фінансовий аналіз: підручник* / Ю. С. Цал-Цалко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
9. Шеремет А. Д. *Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій* / А. Д. Шеремет, Е. В. Негашев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2016. – 208 с.
10. Грачев А. В. *Финансовая устойчивость предприятия: анализ, оценка и управление в рыночной экономике: научное издание* / А. В. Грачев. – М.: Дело и Сервис, 2006. – 544 с.
11. Гринкевич С. С. *Економічні основи стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах ринкових перетворень* / С. С. Гринкевич // *Науковий вісник НЛТУ України*. – 2008. – Вип. 18.5. – С. 110–114.
12. Костирко Л. А. *Діагностика фінансово-економічної стійкості підприємства: монографія* / Л. А. Костирко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2008. – 336 с.
13. *Діяльність підприємств* [Електронний ресурс] // *Державна служба статистики України*. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html.
14. Arefieva O. V. *Diagnostics of external environment effects upon enterprise competitive positions in the context of its economic security* / Olena V. Arefieva, Iryna M. Miahkykh, Mariana S. Shkoda // *Bulletin of the Kyiv National University of Technologies and Design. Series: Economic sciences*. – 2019. – No. 3. – P. 8–17. DOI: 10.30857/2413-0117.2019.3.1.
15. Goncharenko I. *Development of competitive personnel for small and medium enterprises* / I. Goncharenko // *Management – Management*. – 2017. – Is. 26. – P. 42–53. DOI:10.30857/2415-3206.2017.2.4.